19e Jaar No. 94. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 12 Augustus 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor dezen stad 12 gulden.
Franco per post 14 gulden.

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemalen in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaturday.)

GROVE DWALING VAN HET HANDELSBLAD.

Het *Handelsblad* de aanneming der begrooting betreurende, schrijft die toe aan de volgende oorzaken.

„Alleen aan de meest gedrogtelijke vereeniging tusschen hen, die altijd gewoon zijn alles aan te nemen, wat de ministers wenschen te zien aangenomen, *en de zekere factie, die uiterlijk met bijzondere zinrigten gemeend heeft de regering te moeten ondersteunen, is dit, zonderling verschijnsel, die antinationale zegepraal te wijten.*„

Men leze:

„Alleen aan degenen, die altijd gewoon zijn alles aan te nemen, wat de ministers wenschen te zien aangenomen en *aan zekere factie, welke bijna de helft van Nederlands burgers in de boeijen der godsdienstige slavernij gelde slaan, en daardoor nu heeft dwong de regering, welke hare vrijheid verdedigd hadt, te ondersteunen, is dit zonderling verschijnsel.* enz,

Hetzelfde *H. B.* is een slechte profeet. In zijn nommer van Maandag 19 julij voorspelde het de verwerping der begrooting en gelijktijdig ontving het land bericht, dat het IIe. hoofdstuk derzelve *aangenomen* was en dus de begrooting als gered konde beschouwd worden. In zijn nommer van dingsdag 10 augustus schreef het, dat na het gebeurde met de begrooting, het te vreezen was dat de ontwerpen over het stemkiesregt, die gednogtelijke misgeboorten, ook nog zouden worden aangenomen, en tegenwoordig met die voorspelling ontvangen wij het bericht, dat het eerste dier ontwerpen *verworpen* was en de regering de acht overige ontwerpen ingetrokken had. *Attendite vobis!*

De *Katholiek* slaat een schoon gesteld en zaakkundig vertoog over *het placet en de Tweede Kamer* met de volgende oproeping, welke wij ter overweging van allen, die het wel met onze godsdienst meenen, aanbevelen.

„Ten slotte zij thans ook in dit Tijdschrift, aan onze katholieke landgenooten gevraagd: Wat moet gedaan worden? En wij doelen bij deze vraag niet enkel op de aangehaalde redenen van het *placet*: wij spreken algemeenen. Katholieken, gij zijt, gij wordt vooruitgesteld; gij zijt, gij wordt uitgesloten, uitgeput in uw regt, duurtuur voortdurend ontkracht. Dit alles is een feit, zoo waar, zoo historisch, zoo materieelelijke opgaven en zuivere voorstelling van gebeurtenissen [illegible] als eenig ander feit ter wereld. bij de verongelijking en de uitsluiting van hen vollaarden, ook dit is een feit: van daar de aanstuiting der protestanten onderling, en vooral in genootschappen alom over het land verspreid, welke als doel en pligt stellen uitsluitend en stelselmatig protestanten te bevorderen, protestanten aan te leveren, enz. De uitwerksels van zulke pogingen met gij rondom u heen, gij gevoelt die in gemis van invloed of winstgevende betrekking, in het verliezen van handel en nering, in het onderdrukken van de dierbaarste en hoogste belangen, in het bezwijken ook daar, waar uw goed regt moest zegevieren. Kennen wij dat langer met ik weet niet welke bloedarmige lijdelijkheid aanschouwen? Zijn wij aan ons zelven niets verpligt? niets aan de Godsdienst belangen, welke meer en meer in gevaar komen? niets aan onze nakomelingen? — Oj zijt er meer dalen toe aangespoord — maar het wordt tijd, het is meer dan tijd — dat daarvan thans gevolgen komen: vereenigt u, regt genootschappen op, en laat het niet bij pogingen te stellen zoo. Tot de aanzienlijkeren onder ons, tot hen, die door hunne geboorte, stand, meer begunstigd fortuin, of door welke andere hoedanigheden ook, meer ruimeren invloed uefenen kunnen op hunne geloofsgenooten, zouden wij wenschen dat die bescheiden, nadere woord doolding, en dat aan het edele en heilige en goedwillige ontbaal te beuren viel. Die aanzienlijken treden in overleg, zij doen naauwe vereeniging daartoe komen, en wij houden ons verzekerd, dat zeer spoedig geen genootschap hier te lande zoo krachtig wezen zal als het Katholieke. In zulke Vereeniging, men gedenke het wel, is het eenige middel tot ons behoud. Koene zij tot, stand, herzelt en draagt men dit langer, dan herleeft onze zekere hoop dat wij gered worden, dat alsdan de ondergang verdrukkingszij zal bedaren, en de lang- zaam doch eenmaal zeker, de vrijheid en gelijkheid der Grondwet waarheid worden. De Katholieken hebben van niemand dan van zich zelven te hopen. Maar wat mogen, wat kunnen zij hopen, zoolang een elk hunner op zich zelven staat, eenzaam, verlaten, zonder deelgenoot? Overal in den vreemde, waar, als bij ons, katholieken en protestanten eene gemengde staatsburgerij uitmaken, is men tot dezelfde overtuiging, maar ook tot het duidelijk gevoel derzelfde behoefte en katholijke zamenwerking gekomen. Om daartoe te eindigen, nemen wij hier met verandering van landennen over, uit de hoogleeraar, Hofpred en Afgevaardigde tot den Landdag van het Groot Hertogdom *Baden*. De man, die zijne landgenooten ingelijks tot een *Katholischer Verein* opriep, aan het einde des voorleden jaars dienaangaande schreef: „Wij Katholiken sollen Nichts hoffen von dem Gnadenblik dieses oder jenes Staatsregierung, dieses oder jenes Ministeriums dieser oder jener landständischen Kammer. Das sind haare Subjectivitäten oder gar Täuschungen. Die Katholiken haben, wie überall,

KERKELIJKE STAAT.

De volgende brief is door den H. Vader aan al de aartsbisschoppen en bisschoppen gerigt, ten geleide van een afschrift der Encyclica, welke wij in ons vorig nommer medegedeeld hebben.

PIUS PAUS IX.

Eerbaardige Broeder, heil en Apostolischen zegen.

Tegelijk met dezen brief, Eerwaardige Broeder, zenden wij u onze zendbrief, gerigt aan alle overheden der religieuse orden. Gij zult voorzeker daarin ontwaren, hoe groot onze welwillende gehechtheid is voor die Korporatien, die, onder zoovele verschillende vormen, zich zoo verdienstelijk hebben gemaakt jegens de christelijke en burgerlijke maatschappij en hoe gaarne, volgens de pligt onzer apostolische bediening, de vaderlijke bezorgdheid van ons hart, ons verlangen en onze wil is, om de macht, den bloei, den roem en den luister dier orden te bevorderen, en eindelijk, om de welgewigt, op het roemrijk voorbeeld van de heiligen Pausen onze voorgangers, hebben wij eene bijzondere collegatie ingesteld, bestaande uit hunne dl. E. Eadde kardinalen, onze eerbiedwaardige Broeders, en welke wij genoemd hebben Congregatie voor den Algemeenen staat der religieuse orden. Daarom zult gij, naar de ingevingen over godsvrucht en wijsheid van die Congregatie, al datgene mededeelen, hetwelk gij voor God het meest bevorderlijk tot het bereiken van het door ons beoogde doel zult achten.

Gij weet wel, Eerwaardige Broeder, van hoeveel belang het voor het welzijn der katholijke Kerk is, dat al degenen, die in het strijderskleed des Heeren dezelfde roeping volgen, zich van alles onderscheidend door eene onderlinge liefde in hunne handelwijze, woorden en voorbeelden, en dat zij van dezelfde gemoedsbeleid, hunne pogingen en inzigten verdeemigende tot de naasten des Heeren, zich op het heil der zielen toeleggen. Wij verwachten dus van uwen godsvrucht en herderlijken ijver dat gij al uwe bezorgdheid en werkdadigheid zult aanwenden, om dagelijks, zoovel in u is, die zoo wenschelijke eenstemmigheid tusschen de wereldlijken en regulieren geestelijkheid te bevorderen en te vermeerderen. Overtuigd, dat gij alle beproefde middelen met de meeste bereidvaardigheid en ijver zult aanwenden, om de bedoelingen, hiermede bij u gelegd, te bereiken, hebben wij niet twijfeld aan de gunstige gelegenheid te baat om u op nieuwe wijze onze apostolische bevestiging, hoe groot onze bijzondere hoogachting voor u is. Alsdan door deze gehechtheidsbetuigingen wij u tevens den apostolischen zegen, welken wij uit den grond onzes harten en met de uitgestrektheid onzer liefde bezeven, toewijden aan u, eerwaardige Broeder, en verder aan de geestelijkheid, de leeken en alle gelooviigen uwer jurisdictie.

Gegeven te Rome, bij de H. Maria de Meggiore, den 17 junij 1847, het eerste jaar onzer Pauselijke Regering.

ITALIE.

De Oostenrijkers hebben de stad Ferrara, na de zelve drie dagen bezet gehouden te hebben, ontruimd en zijn naar de citadel geweken.

Het bevestigt zich dat die kardinaal Ferretti in krachtige bewoordingen tegen die inneming van die plaats zijn protestatie heeft ingediend.

De *Sicilia* meldt als een gerucht, dat Mgr. Morichini, ex-nuncius van Beijeren, door den H. Vader met eene bijzondere zending naar St. Petersburg zal belast worden.

De prins van Joinville, die over een fransch eskader in de Middellandsche Zee het bevel voert, heeft hetzelve voor eenen korten tijd verlaten, om haar Rome te gaan; alwaar hij den 27 julij aangekomen en door den Paus ontvangen is.

DUITSCHLAND.

PRUISSEN. Het antwoord van den koning van Pruissen, rakende de stemmingen op de voorstellen van het gouvernement en de wenschen of verzoeken van den Algemeenen Landdag, is onder dagteekening van den 24 julij in het licht verschenen. Dit met zoo veel ongeduld verwachtte antwoord behelst acht paragrafen over de stemmingen en vijf betrekkelijk de verzoekschriften. Er wordt niet gesproken over de *staatkundige verzoeken* noch over die, welke de goedkeuring der eene of andere kamer niet verkregen hebben.

Het belangrijkste paragraaf uit hoofde van deszelfs staatkundig karakter is dat betrekkelijk *de keuze der leden van de commissien en der deputatie voor de schuld.* Overeenkomstig de bepaling der eerste ordonnantie van den 3 februarij, betrekkelijk het regt, hetwelk hij zich heeft voorbehouden, keurt de koning die keuzen goed. De verklaringen of voorbehoudingen, welke daarbij mitgedrukt zijn, kunnen niet aangenomen worden zoo lang de attributen, welke uit de wetgeving van den 2 februarij, voor de commissiens der deputatie der schuld blijven bestaan en bij zullen blijven bestaan, zoolang die wetgeving niet door eene wet veranderd zal zijn.

Daar geene andere keuzen gedaan zijn ter vervulling van de leden voor de landelijke gemeenten van den Rijn, welke de op hen uitgebragte keuzen niet aangenomen hebben, zal deze Orde hare vertegenwoordigers ontberen tot aan het einde der provinciale zitting. De koning behoudt zich voor om die Orde te sommeren, hare keuzen te doen bij de vereeniging der provinciale Standen in den aanstaanden winter.

Men heeft zich met een nieuw onderzoek van het wetsontwerp over de *staatkundige onbekwaamheid* onledig gehouden, dit ontwerp is omgewerkt en tot wet gemaakt.

Eveneens is het geval met de wet op de *Joden.*

De voorstellen des gouvernements betrekkelijk de *provinciale hulpkassen* door den Landdag aangenomen zijnde, zal onmiddelijk tot de daarstelling dier kassen overgegaan worden.

Er zal geen gevolg gegeven worden aan het wetsontwerp over de *gronden der boeren*, hetwelk de Tweede Kamer verworpen heeft en van welks onderzoek de Eerste ontslagen is geworden.

De waarborg van den Staat *voor de banken*, belast met *den afkoop der steedsche schattingen*, hangende den staat afgewezen zijnde, zal de koning dien gelaan de Provinciale Standen, die het verlangen daartoe te kennen geven, voorstellen doen.

Er is geene reden om aan eenen volgenden Landdag voorstellen te doen, rakende den gevraagden *weg*, voor *den aanleg van den ijzerweg van Koenigsberg*, welke waarborg door den jongsten Landdag is geweigerd, indien andere ondernemingen het toelaten, zal er door de gewone fondsen in den aanleg van dien weg voorzien worden.

De vervanging van *het regt op het geslagt door een regt op de inkomsten* niet aangenomen zijnde, wordt het bestaande gehandhaafd. Het gouvernement had vermeend dit het de zekerste wijs om de rijken te treffen.

Op de wenschen en verzoeken van den Landdag is volgender wijs geantwoord.

Wat betreft de *publiciteit der zittingen voor de gemeentraden*, zij wordt gezegd dat hier publiciteit opweegende uitzonderingen is, ingevoerd is.

Het gouvernement beschouwt de aanvraag *der toepassing in alle deelen der monarchie der mondelinge en openbare debatten in criminele zaken*, als eene hulde gebragt aan de wet van den 17 julij 1846.

Wat aangaat de *herziening van het reglement van den Landdag*; er zal bij de opening der eerstvolgende zitting een nieuw reglement gemaakt worden.

Er wordt beloofd *eene nieuwe militaire ordonnantie op de kerken*, dat is te zeggen betrekkelijk de godsdienstpligten van het leger.

Er kan voor het oogenblik geen gevolg gegeven worden aan de *afschaffing der regten op de vertbijpassen*; wijl deze vraag in verband staat met een ontwerp van bezoldiging der mindere ambten.

Het *Staatsblad* van Pruissen behelst de wet op de joden; dit stuk is verdeeld in drie titels en 73 artikels en is gedagteekend van den 23 julij. Al de joden worden bekwaam verklaard tot het vervullen van openbare bedieningen, behalven de regterlijke, de policiaire en de uitvoerend administratien.

Het regt om in den Landdag zitting te nemen wordt den joden niet toegekend.

De beperkingen in het uitoefenen van industriele bedrijven worden ten voordeele der joden, die in hoeplingen zijn, afgeschaft, deze worden verpligt eenen familienaam aan te nemen en moeten hunne boeken in de duitsche taal of in die van het distrikt hetwelk zij bewonen, en met duitsche of romeinsche letters houden.

Alle onderscheid tusschen het afleggen van getuigenis door eenen jood of een christen voor het gezegt is, is afgeschaft.

De tweede titel heeft betrekking op de joden in het groothertogdom Posen. Daarbij wordt het onderscheid tusschen genaturaliseerde en niet genaturaliseerde joden gehandhaafd.

De derde titel betreft de organisatie der joodsche gemeenten, de opvoeding der kinderen enz.

— Het proces der Polen is den 2 aangevangen. De aanzienlijkste onder de beschuldigden (254 in getal) als graven, edellieden, geestelijken en uitstekende der poolsche letterkundigen, zijn zeer deftig gekleed. De geestelijken dragen hunnen tabbaard; een hunner, een grijsaard met witte haren en baard, Sokolnicki, draagt het nationale kostuum. Na de afleezing der namen en de voorlezing van het algemeen gedeelte der acte van beschuldiging wordt de zitting opgeheven tot den volgenden dag ten 8 ure.

Op dien dag verschenen slechts 60 beschuldigden, betrokken in de daadzaken, welke in het eerste gedeelte der akte van beschuldiging aangehaald zijn. De eerst ondervraagde is Louis Morolawski, die de voornaamste rol in de zamenzwering bekleed heeft; zijn verhoor heeft tot half drie uur geduurd, waarna de zitting opgeheven werd.

IERLAND.

De lijkfeesten voor Daniel O'Connell hebben Donderdag te Dublin plaats gehad. De *Freeman Journal* gaf daarvan het volgend verslag.

Gisteren, reeds bij het aanbreken van den dag, was de Kerk der Ontvangenis, alwaar het stoffelijk overschot van O'Connell nedergezet was, opgevuld met eene groote menigte, welke voor de ruste der ziel van den vermaarden man, welken Ierland verloren had, kwam bidden. Het heilig misoffer werd gelijkelijk aan drie altaren opgedragen, en na de eene mis volgde weder onmiddelijk eene andere, terwijl de menigte insgelijks onophoudelijk vervangen werd. Wij hebben onder haar een groot getal vreemdelingen opgemerkt die uit Frankrijk, Italie, Engeland en Amerika zelfs gekomen waren om eene laatste schatting van eerbied te brengen aan den vermaarden man, die voor de verdediging der algemeene regten van menschdom zijnen naam van vrije vrienden van de burgerlijke en godsdienstige vrijheid overbaar heeft gemaakt.

Men verzekert dat 1200 à 1400 geestelijken en catholijke dignitarissen gekomen zijn om deze lijkfeesten bij te wonen.

Van eene andere zijde lezen wij in eenen brief, uit Dublin aan den *Standard* geschreven:

» De uitvaart voor den heer O'Connell heeft heden plaats gehad. Zijn stoffelijk overschot is uit de Kerk der Ontvangenis naar het kerkhof van Glasnevin overgebragt. De stoet heeft eenen weg van ten minste 8 iersche mijlen lang afgelegd. Nooit is ergens plegstatiger lijkstaatsie in Ierland gezien geweest; het was door de gansche stad een wezenlijke nationale rouw. Langs den geheelen weg, welken de stoet volgde, stonden al de zaken stil, de winkels waren gesloten en een ieder scheen deel te nemen aan de openbare smart. De baar, waarop de overledene, gedurende zijn leven blijtstond, scheen vergeten te zijn en de eenige herinnering, welke de menigte bezielde, was dat de man, dien zijne medeburgers naar de laatste rustplaats vergezelden, met een ontheetbaar talent begaafd, de aandacht en de belangstelling van Europa op zijn vaderland getrokken had. Ziedaar wat aan dien lijkstoet een geheel eigenaardig karakter gaf.

» Men telde duizenden van menschen, die den overledene betreurden. Een aantal geestelijke korporatien, de gilden van Dublin, de vertegenwoordigers der stedelijke korporatien van gansch Ierland, bisschoppen en priesters uit alle oorden van Ierland afkomstig, commissarissen van de kleinste steden, matigheids-genootschappen, maakten deel van dezen indrukmakenden lijkstoet en, behalven deze volks- en catholijke betooningen van deelneming, zag men de rijtuigen van personaadjes die tot de regering, de regterlijke magt en de balie behooren.

Ik moet hier nog bijvoegen dat dit lijkfeest nog indrukwekkender dan al de politieke demonstratien, waarin de overledene zooveel behagen schepte, afgeloopen is, zonder dat de minste wanorde deze ernstige plegtigheid is komen storen. Alles was welvoegelijk van de zijde der duizenden van burgers, die vereenigd waren, om hunne dreefheid en erbied voor dengenen te bewijzen.

SPANJE.

MADRID 3 augustus. Eene correspondentie van St. Ildefonse meldt dat de koningin Isabella, ondanks al hetgeen door eenige bladen in het uitland gezegt is, steeds eene volmaakte gezondheid geniet.

Men zegt dat de koningin haar voornemen heeft bekend gemaakt om den 10 of den 15 dezer naar Madrid terug te keeren.

— Gisteren, heeft de bank de Ume eene memorie aan den minister van financien ingediend, waarbij de vernietiging van het kontrakt der 100 millioen reelen vraagt. De bank ontwikkelt in die memorie de redenen welke haar genoopt hebben deze vernietiging te vragen. Men zegt overigens dat dit eene voorafgaande afspraak met den minister van financien was.

— Het regeringblad *El Espanol* zegt het volgende tafereel van den droevigen toestand der Spaansche geestelijkheid:

» De uitlatingen der geestelijkheid zijn talrijk; de armoede, welke haar drukt, is allesbeerschend. Zie daar, reeds tien maanden verloopen, sedert eenige priesters van Toledo, in een openbaar betoog, sedert wij niet het geringste van hetgeen ons toegekend is, ontvangen hebben en [illegible]

maanden verloopen, sedert onze kerkbesturen volstrekte behoefte hebben aan alles wat noodig is, ik zeg niet om aan God eene waardige dienst, maar zelfs de noodzakelijkste, de onmisbaarste dienst te bewijzen. In een ander vertoog der Religieuzen van Segovia leest men, dat zij in vier jaren hare maandelijksche toelage niet ontvangen hebben zich in de diepste armoede bevinden en zelfs geene levensmiddelen op krediet kunnen verkrijgen, wijl zij niet kunnen betalen wat zij schuldig zijn; dat velen onder haar ziek zijnde, er van af hebben moeten zien de geneesmiddelen te gebruiken, welke de artsen haar voorschreven, wijl zij dezelve niet kopen konden. « De eeredienst, zegt de *Ayuntamiento* van Corella, houdt zich slechts staande door de vrijwillige giften van eenige ingezetenen, doch ook dit middel ontzalt het stedelijk bestuur reeds, wijl in de gewone zitting van den 28 der vorige maand de kosters van twee parochien gekomen zijn, om te verklaren dat zij niet in de mogelijkheid zijn, langer hunne kerken open te houden, uithoofde van gebrek aan de noodzakelijkste behoeften tot uitoefening der godsdienst. De correspondentien van de dagbladen van Madrid en de vertoogen aan het gezag zijn opgevuld met dergelijke klagten. Van het aartspriesterdom van Castropol schrijft men, dat men aan de parochiale geestelijkheid al de vervallene maanden van dit jaar, de vier laatste maanden van het vorig jaar, twee en een halve maand over 1845 verschuldigd is en dat de grootste som over 1844 uitbetaald 100 realen (*f* 60) bedraagt. Wat de eeredienst betreft, sedert het tweede derde gedeelte hetwelk in 1845 betaald is, blijft alles tot heden nog schuldig. De dagbladen uit de provincien deelen geene minder bedroevende omstandigheden over den ellendigen toestand van de geestelijkheid mede. De *Fomento* van Barcelona drukt zich aldus uit: Zonder de godsdienstige liefdadigheid der bevolking, zouden de bedienaren des Allerhoogsten van honger sterven, door de verlatenheid waarin het gouvernement hen dompelt. Moet de waardigheid des priesters niet lijden, wanneer hij verplicht is zich voor de geloovigen te vertoonen en hen een weinig brood te vragen om zijn leven te rekken? In de *Independant* van Seville leest men: De kerkelijke gouverneur heeft reeds de sleutels van acht kerken, welke men heeft moeten sluiten, bij gebrek aan hulpmiddelen, tot onderhoud van de goddelijke dienst. Zoodanig is in Spanje het lot der geestelijkheid en der godsdienst.

FRANKRIJK.

PARIJS 8 augustus. Men verzekert dat ten gevolge der verwikkelingen, welke zich in de aangelegenheden van Italie hebben opgedaan, de graaf Bresson bepaaldelijk tot ambassadeur van Frankrijk te Napels benoemd is en dat hij zich onmiddellijk naar zijnen post begeven zal.

— Het is thans zeker dat de generaal Molinede St. Yon *geene* klagt tegen den heer Warner heeft ingediend.

— Het *Journal des Débats* bevatte gisteren de volgende vreemdelijke bekendmaking: « Te koop een *eigendom* gelegen in het departement *le Haut Rhin*, met een zuiver inkomen van 4 p. c., bewezen door authentieke pachtcedullen, 15 jaren ouden in 1855 zullende eindigen. *Verzekering voor den kooper van gedeputeerde te zullen worden*, wanneer hij wil."

— Er loopen sedert eenige dagen geruchten van ministerieele veranderingen in de hoofdstad, welke niet van allen grond ontbloot schijnen. Men zegt dat de heer Molé den heer Guizot zou vervangen en voegt er zelfs bij, dat de heer Molé reeds onderscheidene bijeenkomsten met den koning heeft gehad.

BELGIE.

BRUSSEL, 9 augustus. De heer Rogier, die met de zamenstelling van een nieuw kabinet belast is, heeft een gehoor bij den koning gehad, die 11. zaturdag uit Parijs te Brussel was teruggekeerd.

— Het ministerie heeft, alvorens af te treden, een uitgewerkt verslag aan den koning ingediend over de middelen, welke in overeenstemming met de wetgevende magt, beraamd zijn, ten gevolge der schaarschte van de levensmiddelen, en over derzelver aanwending. Dit rapport is geteekend door de heeren de Theux, minister van binnenlandsche zaken, d'Anethan, minister van justitie, Malou, minister van financien en de Bavay, minister van openbare werken.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH 11 augustus.

Z. M., onze geëerbiedigde Koning is gisteren avond te Tilburg gearriveerd. Heden ochtend vertrekt het korps Trompetters van het 1e regement Lanciers van hier derwaarts.

— Men schrijft ons uit Uden, dat onder die gemeente 11. maandag een huis door het onweder getroffen, in brand is geraakt, en alles behalven het vee een prooi der vlammen is geworden. Het huis is tegen brandschade verzekerd, doch met de niet onaanzienlijke hoeveelheid graan, welke daarbij vernield zouden zijn, was zulks het geval niet.

LEYDEN, 9 aug. Heden morgen heeft zich alhier het gerucht verspreid dat de Heer v. H....., ontvanger der directe belastingen in deze stad, zich weggemaakt had met een zeer aanzienlijke som, welke door hem in de volgende maand in 's Rijks schatkist moest gestort worden. Deze lijding is bewaarheid geworden. Hij had eenige dagen geleden verlof bekomen, om zich voor eene poos op reis te begeven en heeft daarvan gebruik gemaakt, om zich bij tijds uit de voeten te maken. Men is nog niet op het spoor van den vlugteling.

's HAGE 8 aug. Z. M. den Koning is ten 19 ure met een bijzonderen spoortrein uit de residentie vertrokken, zich naar Soestdijk begevende, van waar Z. M. heden avond, met den laatstaankomenden trein, in de residentie zal terugkeeren.

Men verzekert, dat Z. M. tegen de helft dezer maand de residentie verlaten en gedurende eenigen tijd tot het doen eenen reis afwezig blijven zal.

Z. K. H. prins Hendrik heeft sedert eenige dagen deszelfs nieuw hotel in het Voorhout betrokken.

— Wij herinneren onze lezers dat met het einde van deze maand de muntbilletten van *f* 20 hunne waarde verliezen. Tot dien tijd toe kunnen ze nog bij het betalen van belastingen worden uitgegeven en aan de kantoren van de algemeene betaalmeesters ter verwisseling worden aangeboden.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft de vorige week onderscheiden zittingen gehouden.

Men vernomt, dat de gewone zittingen der Staten Generaal 1846—47 deze week, door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, zullen worden gesloten.

— Men schrijft uit Leeuwarden, dat de geldmuizen zich sedert de laatste bevigten, ontzettend vermenigvuldigd hebben, en meer noordwaarts op naar de bouwvelden, men vond ze reeds in sommige aardappellanden en korenvelden, alwaar zij zeer veel schade aanrigtten, door het afvreten van de nog niet geheel rijpe halmen van rogge, gerst en tarwe en van het aardappelloof. De landlieden begonnen echter al meer en meer zich er op toe te leggen, om de muizen te doen vangen, door water in hunne holen te gieten.

ROTTERDAM 9 augustus. Wij vernemen van geloofwaardige opgaven, dat in de omstreken dezer stad de aardappelziekte zich op nieuw heeft vertoond, en dat wel met al de verschijnselen, waarmede dezelve in vorige jaren gepaard ging. Het bederf is zoowel aan de knollen als aan het loof te bespeuren. (*N. R. C.*)

— Men schrijft uit Twenthe: De roggeoogst voor het meerendeel afgeloopen zijnde, kan men met genoegen melden, dat dit gewis in allen opzigte een uitmuntend en de gunstige verwachting, welke men van het zelve had gegeven. Er is hier zeker in geen lang jaren zoo veel rogge gebouwd, en hetzelve is van uitmuntende kwaliteit. Gerst en haver, uitgezonderd de laatste van de droogte nog al geleden heeft, staan over het geheel vrij wel. De boekweit staat mede zeer goed, doch verlangt op den zandgrond alhaast naar regen, ten minste voor het trekken der bloei. Het vlas heeft insgelijks een goed voorbeeld opgeleverd. Het loof der vroege aardappelen lijdt hier en daar (doch tot nog toe in eene kleine mate) aan de bekende ziekte, de knollen zelve zijn intusschen nog geheel gaaf, en veel beter dan in de twee laatste jaren. (*Id.*)

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 9 Augustus.

In deze zitting zijn de beraadslagingen gevoerd over den ontwerpen tot invoering van art. 6 der grondwet. (*Stem- en Kiesregt.*)

De heeren Nederburgh, Telting, Anemaet, de Jong, van Golstein, Storm en van Haersolte, hebben zich op verschillende gronden tegen die voordragt verklaard. De heer Faber van Riemsdijk heeft dezelve verdedigd.

Daarna heeft Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken eene lange redevoering gehouden om de noodzakelijkheid der aanneming van hetzelve te betoogen.

De heeren Verwey, Mejan en van Nagell hebben vervolgens verklaard voor de wet te zullen stemmen, terwijl de heer van Twist eene tegenovergestelde meening ontwikkelde.

Ter stemming overgegaan zijnde, is de voordragt *verworpen* met 31 tegen 27 stemmen.

Daarna zijn de notulen der heden gehouden vergadering voorgelezen en goedgekeurd en is de vergadering geëindigd.

Men verwacht tegen morgenmorgen of overmorgen de sluiting; reeds zijn een aantal leden uitdezer residentie vertrokken.

LAATSTE BERIGTEN.

In Polen worden vele arrestatien gedaan. Sommigen spreken van een nieuw kamplot, anderen beweren dat de keizer van Rusland slechts eene nieuwe zamenzwering droomt, om te voorkomen, dat de koning van Pruissen zijne goedertierenheid uitstrekke over de beschuldigden, welke thans te Berlijn terecht staan.

Het proces te Berlijn wordt steeds voortgezet met het ondervragen der beschuldigden. Den 5 heeft de procureur des Staats zijn requisitoir ingebragt tegen de drie eerste beschuldigden en hunne straf gevraagd wegens hoog verraad. Die beschuldigden zijn: Mieroslawski, Kozinski en Dabrowski. In dezelfde zitting heeft de advokaat Meyer de verdediging des eersten beschuldigden voorgedragen.

Te Sevilla (Spanje) heeft men eene aardbeving gevoeld, welke nog al eenige schade aan gebouwen heeft aangerigt.

De zitting der fransche kamers is den 9 augustus bijkomin blijk besluit gesloten.

Mengelwerk.

« Kan men nog mensch zijn »
« Zonder Christen te wezen? »

OPLOSSING VAN GROOTE VRAAGSTUKKEN,

(Vervolg van nummer 91. (*))

VI. HOOFDSTUK.

Het scheppend grondbeginsel, verschillend genaamd in de oude stelsels der wereldvorming, noemt zich onverschillig in de scholen van Kant, Tichte, Schelling, Hegel, Herde enz. den *onafhankelijke*, den *eenige*, den *geheel groote*, het *wezen*, de *godheid*, den *onafhankelijken H. God*.

Dat onafhankelijke, eeuwige, oneindige, onvergangbare, heeft het denkbeeld van zich zelven, maar een noch te verward denkbeeld opdat hij het geheel beseffe. Vreeselijk nieuwsgierig, om te weten wat hij is en wat hij waard is, spant hij al zijne krachten in, om dat gevoelen te verklaren te ontwikkelen, ten einde alles haarkloovig te kennen, wat begrepen is in zijn *ik*. Wat doet hij om te slagen? Wat wij zelven doen, wanneer we een gevoelen willen ontwikkelen dat ons kwelt. Wij trachten eenen vorm te geven met het op het papier te stellen, in de tegenwoordigheid van onzen geest. Misluk dit eerste ruw ontwerp? Wij veranderen hetzelve en houden niet op uitteschrappen en te schrijven, tot dat wij de juiste met onze gevoelens overeenkomende uitspraak gevonden hebben. Eindelijk is het er, ik heb den grond mijner gedachten.

Zoo is ook God of de onafhankelijke, het

(1) *E. R. R. A. T. U. M. In dat nommer* staat *in de* 3*e kolom, van de* 3*e pagina*, 30e regel: 1°. *Eene oneindige wijsheid niet kan begrijpen.* Meg. lees: 1°. *Eene oneindige wijsheid kan wel daden verrigten, welke eene beperkte, zwakke ziel niet kan beseffen.*

wogen door het verlangen van zich te kennen, onafgebroken bezig met zijne gedachten buiten zich te bewegen, om zich tegen zich te vergelijken of (om duidelijker te spreken) *van zich in zijne aanschouwe te stellen als zijnde buiten het niets*. Daarbij gedoe en stof in (in maat van minste) heeft zijn bevattelijk wezen zich in eene menigte van wetenschappen vertoond; zijne stoffelijke eenheid, heeft zich in een onbepaald getal van gemeenschappelijkheden verdeeld.

Wat is het heelal in dit laatstelsel? Het is eene beerlijke wending, eene daad door dewelke de onthankelijke zich ontvouwt, zich aan de beschouwing van zijn vernuft ten toon stelt, ten einde zich te doen opmerken.

De menschen zijn niet zoo als zij tot hiertoe de eenvoudigheid hadden van het te gelooven, inderdaad wezens, persoonlijk gebruik makende van hun eigenzelvig ik. Hun geest is niets dan een der veelvormige gedaante van den oneindigen geest, hun ligchaam, zoo als alle ligchamen, is niets dan het bestaan van een onvervalscht wezen, van de *eigenheelle stof*. In een woord, het menschelijk geslacht, de beesten, de planten, de delfstoffen, verschillende herscheppingen der goddelijke natuur, zijn niets dan droomen, in dewelke God zich uitdrukt te beschouwen, zijn tot te lezen.

Ongelukkiglijk deze vormen, vruchten van een eerste worp, zijn onvolmaakt, en geven de gedachte van den oneindige stechts weder. Van daar in den eenvoudigen schrijven een onophoudelijk arreven, om zijn onderwerp te bepalen, te volmaken. De onafgebroken bouwentelingen in de zedelijke en stoffelijke wereld, hebben geen ander doel, den de *gedachte* te doen zegevieren. Haar te gelijkvormen van de ruwe vormen, op te hoogen tot hare zuiverste openbaringen. Indien deze bewerkingen dagelijks smartelijk zijn, indien God, tevens overspringer eene bladzijde te verwijderen welke hem misbaagt, er eene groote vlek van menschelijk bloed uitwerpt, wachten wij ons aan te treuren gelijk de kleingeestigen doen.

Elke gewelddige vervorming is een vooruitgang. Wanneer God een barsch weg, zulk een slechbekkenden volzin verhinderde het te zoo menen meer gelukkigen te schrijven. Wie weet of deze niet de laatste zijn zal? Indien bij den jongstgeteekenden vogel der oneindige gedachte tot volkomendheid brengt, zal hij den God van het heelal in de verrukkende beschouwing van zich zelven, niet eeuwig onwankelbaar vestigen.

Het is waar, dat indien van dat welgelukkig tijdperk de guiljotine, het schrotvuur, of de onmagt om langer te leven, onzen persoonlijken ik vernietigde, wij niet bevatten kan hoe wij deelgenoten zoude kunnen zijn der gelukzaligheid van den Alleen Groote; maar weg met de eigenliefde! Het verheven gevoel van [illegible] in wezen blijven, die denk der volmaking van hun verstand, de dankbaarheid aan den onthankelijke doordacht hebbende, met dezelfde zorg bestaan zullen, als die door ons in acht genomen wordt, ten opzigte dier verstandige bladzijden, welke waardiglijk onze gedachte vormen. (1)

Zie daar de grondige beschouwing van het hedendaagsch Jansenisme, of van de *bovenzinnelijke* en *raauitgaande wijsgeerigheid*, onder welken naam en onder welken vorm het zich ook voordoe. Ik verzoek elk een, die zoo als ik het geduld en den moed gehad heeft, om dit afschuwelijk stelsel achter de duisternissen te vervolgen, alwaar het zich verschuilt, ons te zeggen, of er ontrouw is in de schets, welke ik daarvan kom te geven.

Vraagt men nu, hoe deze verschrikkelijke dolzinnigheid in Duitschland en elders, zoo vele aanhangers gevonden heeft, welke men doorgaans eene meer algemeene maat van verstand en kennis niet kan ontzeggen; zoo geef ik daarvoor twee redenen op.

(1) *In alle geval was dit niet gehoeft te zijn. Het moest onmogelijk zijn, dat God ons hoogmoed gedacht hebben, dat in zijne gedachten het geheim van zijn scheppen, hetwelk van de zelfgenoegzaamheid maakte, van alle schrijvers-liefhebberij van hunne handschriften gebruik maken, nadat dan de deeg [illegible] is te beuit gepallen. En zie het niet deze noodlottige ontknooping, welke de figuurlijke wijsbegeerte schijnt te willen voorspellen, wanneer zij ons in eene perenachten stijl zegt, dat de onmetelijke, na zich in een oneindig getal van vormen omvormwelde hebben, zich na de eenheid terugtrekt; maar hoe zich in de eenheid te hereenigen?*

De eerste is christelijk. — Wanneer een mensch opgevoed in den schoot van het evangelische licht, in zijnen hoogmoed de eenvoudige en verhevene wijsbegeerte, welke ons Jesus Christus ten koste van zijn bloed is komen onderwijzen, durft terug stooten, dan gaat de Geest Gods uit dit schuldig hoofd, en de durvel der dwaasheid is gereenen om er zijn troon te vestigen, uit kracht van die geduldige wet, *Hij die zich verhoogt zal vernederd worden.*

Beschouwt die beschuts-engelen van de lijfwacht der Catholijke Kerk, wier val onze harten nog doet bloeden! In den besmettelijken modderpoel in welke zij zich voortslepen, van af dat zij de vleugelen des geloofs verloren hebben, wekken zij meer het medelijden dan zij eerst de bewondering geboeid hielden. Wat bevatten hunne blaauwboekjes, welke men zeggen zoude bij de likkertuig der helsche afgronden te zijn geschreven? Eene overmaat van ongerijmdheden, die den lezer afgebroken tusschen de verontwaardiging en den lach houden.

De tweede reden, de gevolgen der pantheistische leerstellingen vereischt een hoofdstuk.

M. P. D.

(Wordt vervolgd).

Advertentiën.

Bij F. KANDER ROBURGT te *Utrecht*, Prov. *Noord-Brabant*, wordende bij voortduring met spoed, tot de minste prijzen geleverd: KASUIFFELS in alle soorten, van f 23,— tot de hoogere prijzen; DAMASTEEKEN-STOOLEN, GOUDEN, ZILVEREN en ZIJDEN STOFFEN, GALONNEN, BORDUURWERKEN, en alle artikelen tot dit vak behoorende.

Ook is aldaar verkrijgbaar WIT WAS, 1ste kwaliteit f 1,15, 2de kw. f 1,10, 3de f 1,05.

Finale Verkooping

De Notaris J. VAN GERWEN, zal ten plaatse hebbende te *Heusden*, op Donderdag den 19den Augustus 1847, des avonds ten 6 ure, binnen de gemeente *Drongelen*, kanton *Heusden*, publiek Finaal Verkoopen:

EEN LANDBOUWERS-WOONHUIS met het DORPS-REGTHUIS gewaand, waarin mitsgaders eene Tapperij wordt uitgeoefend, met de Roode Leeuw benevens drie perceelen bouwland van de 1e Klasse, zoo het genoemd groot 1 Bunder, 37 Roeden, 14 Ellen, staande en gelegen te *Drongelen*. Ingezet in perceelen voor de som van f 2,220.

Dit Onroerend Goed is alternatieve gelegen, en daar voor jaren aldaar een herberg in perceelen als gezegd bij een tot nihilprijzen worden verhuurd aan geschikte en gesette personen.

Inlichtingen zijn te bekomen bij de heeren P. R. Spreeuwen, Secretaris van *Oud-Heusden* en *Elshout*, en M. Boere aldaar, Zaakwaarnemer van beide voornoemde te *Heusden*, en ten Kantore van voornoemden Notaris.

Publieke Verkooping,

De Notaris ROOVERS, in het Arrondissement *Eindhoven*, alsmede gevestigd te *Asten*, zal binnen twee Maanden, op nader te bepalene dagen in de Gemeente *Asten*, ten verzoeke van de Kinderen P. v. d. WOLEN, in het openbaar opveilen en verkoopen:

Eene ruime en sterke HUIZINGE, waarin Logementen en eenige bovenkamers met Stalling voor 10 à 12 Paarden en Koeijen, benevens Schuur, Erf, Tuin en verdere Aanhoorigheden, staande en gelegen te *Asten* in het hart gedeelte van het Dorp aldaar, en waarin sedert meer dan 50 jaren met goed succes Logement is gehouden.

In gebruik te aanvaarden te Paschen 1848.

Gemelde Goederen zijn inmiddels UIT DE HAND TE KOOP, en nadere informatien te bekomen, ten Kantore van gemelden Notaris te *Asten*.

Van af heden is tegen Mei aanstaande,

UIT DE HAND TE HUUR,

de Windkoorenmolen,

Toe BEHOORENDE

OPENBARE VERKOOPING

VIER KAPITALE

BOUWHOEVEN.

De Notaris A. F. VAN BOXCHOLT, gevestigd te *Helmond*, zal ten verzoeke van de hoog Welgeboren Vrouwe [illegible] HEISTER, Douairière VAN HAGENS, te *Helmond*, in het Koffijhuis de Korenbeurs, des namiddags om *vijf* ure, op Woensdag den 18 Augustus, provisioneel opveilen en op Dingsdag den 31 Augustus 1847, finaal adjugeodieseerent en verkoopen:

Vier Kapitale

BOUWHOEVEN,

GENAAMD:

RUT en VORST,

alle aan een gelegen, onder de Gemeenten *Vlierden* en *Asten*, en op zeer korten afstand van den geprojecteerden Zeeuwsch-Limburgschen Spoorweg, met bijhorende Woningen, Weiden, Hooilanden, Houtschen en Heide, te zamen groot 153 Bunders 47 Roeden 47 Ellen.

Zijnde inmiddels nadere informatien te bekomen ten Kantore van gemelden Notaris, waar men de plans en eene Kaart dezer Goederen bezigtigen kan.

Graanprijzen.

Den Nederlandsch Mud Rogge . . . f 7,08.
» » » Boekweit . . . » 6,00
» » » Haver . . . » 5,89
» Pond Roggebrood . . . » 0,094
» » » Boter . . . » 0,70.

AMSTERDAM, 9 Augustus.

Jarige roode Tarwe lager, Vreemde 2de partij, Pools bij gerijven tot circa vorige prijzen; 125, 126 p. b. Pools. f 450, 126 p. Dantzig f 470, 126 p. Geldersche f 470, 127 p. f 475 p. Rogge tot vorige prijzen met eenigen handel. In cons.: 116, 117 p. Riga f 218, 218, 220 p. Geldersche f 236, 237 p. f 245 p. Zaan. Garst in een doen; n. Zeeuws. Wr. f 220. Wit Boekweit in geheelversch aangekomene partij, 120 p. Hollandsche, tot f 278 opgeruimd.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren en Maas te Grave opgaande de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

Augustus	Rijn te Arnhem	Waal te Nijmegen	Maas te Grave	Leek te Vianen	Lek te Schoonhoven	Hollandsche IJssel te Gouda	Dieze te 's Bosch
	dm.	dm.	dm.	dm.	dm.	dm.	dm.
9	5	38	7	»	»	»	»
—	—	38	—	—	—	—	—

Hoogte van den Rijnstand Keulen, 7 augustus 9 voet 11 duimen boven A.P.

Ter Drukkerij van B. A. A. DE ROOY.